

УДК 339.330

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Морозова Світлана Анатоліївна, аспірант кафедри міжнародної економіки Державний вищий навчальний заклад «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури», м. Дніпро, e- mail: artsvetlanka@gmail.com, тел: +380975361997

Morozova Svitlana, graduate student of International Economics Department of the State Higher Education Institution «Prydniprov'ska State Academy of Civil Engineering and Architecture», m. Dnipro, artsvetlanka@gmail.com, тел: +380975361997

Morozova S. Innovative development of the global economy: a theoretical aspect.

The existing theoretical basis of existing research on major aspects of innovative development has been analyzed, taking into account the fact that the globalization of world economy has brought about a number of new economic opportunities and has diversified the methodology of competition. The concept of innovative world economy development has been studied; the said concept, over the course of its development, has gone through several successive stages, which have been extensively enough covered in works of foreign and domestic economic science. It has been determined that a unified approach to interpreting the term "innovation" does not exist in foreign economic science. It is thus proposed, while taking into account the radical changes taking place in the global economy today, to understand the concept of innovation as "the results of transforming ideas, developments and research into new or improved socio-economic, scientific or technical solutions, the results of which should be publicly recognized, i.e. find use in current and future practice. The main methods for determining innovative development and its impact on economic development have been inspected. The factors determining the unevenness of economic development have been divided into two main groups: first, the factors of innovative nature, such as the financing level of innovative activity in a country, especially the NIS, or the legal basis of managing innovation; second, the factors having a general economic influence, such as the education level in a country, the level and dynamics of GDP per capita. It has been concluded that building the research methodology for studying innovative economic development should be based on considering two components: the industrial policy and the foreign economic component.

Морозова С.А. Інноваційний розвиток світової економіки: теоретичний аспект

Проведено аналіз існуючого теоретичного базису дослідження основних аспектів інноваційного розвитку з врахуванням того що глобалізація світової економіки принесла ряд нових економічних можливостей та диверсифікувала методологію конкурентної боротьби. Досліджено становлення концепції інноваційного розвитку світової економіки, яка в своєму розвитку пройшла кілька послідовних етапів, досить широко висвітлених у зарубіжній та вітчизняній економічній науці. Визначено, що в зарубіжній економічній науці єдиного підходу до трактування поняття «інновації» не склалося. Запропоновано, з урахуванням тих радикальних змін, які відбуваються в даний час в світовій економіці, використовувати поняття інновацій, під якими слід розуміти результати трансформації ідей, розробок й досліджень в нове або удосконалене соціально-економічне та науково-технічне рішення, результати якого повинні бути суспільно визнані (знайти застосування в поточної Кленин та перспективній практичній діяльності). Розглянуто основні методики визначення інноваційного розвитку та його впливу на економічний розвиток країни. Визначено дві великі групи факторів, що детермінують нерівномірність інноваційного розвитку: фактори інноваційного характеру (рівень фінансування інноваційної діяльності в країні, особливо НІС, нормативно-правова база регулювання інновацій); чинники загальноекономічного впливу (рівень освіти в країні, рівень і динаміка ВВП на душу населення). Отримано висновок, що побудова методології дослідження інноваційного розвитку економіки має базуватися на врахуванні двох складових: промислової політики та зовнішньоекономічної складової.

Морозова С.А. Инновационное развитие мировой экономики: теоретический аспект Проведен анализ существующего теоретического базиса исследования основных аспектов инновационного развития с учетом того что глобализация мировой экономики принесла ряд новых экономических возможностей и диверсифицировала методологию конкурентной борьбы. Исследовано становление концепции инновационного развития мировой экономики, которая в своем развитии прошла несколько

последовательных этапов, довольно широко освещенных в зарубежной и отечественной экономической науке. Определено, что в зарубежной экономической науке единого подхода к трактовке понятия «инновации» не сложилось. Предложено, с учетом тех радикальных изменений, которые происходят в настоящее время в мировой экономике, использовать понятие инноваций, под которыми следует понимать результаты трансформации идей, разработок и исследований в новое или усовершенствованное социально-экономическое и научно-техническое решение, результаты которого должны быть общественно признаны (найти применение в текущей и перспективной практической деятельности). Рассмотрены основные методики определения инновационного развития и его влияния на экономическое развитие страны. Определены две большие группы факторов, детерминирующих неравномерность инновационного развития: факторы инновационного характера (уровень финансирования инновационной деятельности в стране, нормативно-правовая база регулирования инноваций); факторы общеэкономического воздействия (уровень образования в стране, уровень и динамика ВВП на душу населения). Получено заключение что построение методологии исследования инновационного развития экономики должна основываться на учете двух составляющих: промышленной политики и внешнеэкономической составляющей.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку світової економіки інновації та новітні технології не тільки є визначальними для економічного зростання країн, але також виступають індикаторами рівня економічного добробуту суб'єктів світового господарства. Економічна сутність концепції переходу на інноваційний шлях розвитку полягає в тому, що, по-перше, знання та науково-технічний прогрес стають основними факторами розвитку економіки; по-друге, необхідно якомога швидше адаптувати стратегії інноваційного розвитку до особливостей конкретної країни; по-третє, для національної економіки дуже важливим є розвиток інфраструктури постіндустріального суспільства. Для економік всіх без винятку країн формування механізму інноваційного розвитку представляється першочерговим завданням, оскільки служить джерелом отримання додаткових конкурентних переваг на світовому ринку.

Разом з тим, в останні десятиліття, в умовах бурхливого розвитку процесів глобалізації світової економіки та інтернаціоналізації господарського життя, трансформується сама система інноваційного розвитку країни. Глобалізація світової економіки привнесла ряд нових економічних можливостей, диверсифікувала методологію конкурентної боротьби. У зв'язку з цим, досить актуальним є дослідження основних аспектів інноваційного розвитку з урахуванням існуючого теоретичного базису.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження теоретичних та практичних аспектів інноваційного розвитку економіки займає провідне місце в роботах як зарубіжних, так і вітчизняних учених. Теоретичні засади інноваційного розвитку та рекомендації щодо формування механізму його забезпечення розробили М. Кондратьєв, Г. Менш, С. Глазьев, Ю. Яковець, В. Гесць, М. Денисенко. Провідними вітчизняними дослідниками у вирішенні питань розбудови інноваційної економіки є: О. Амоша, М. Долішній, С. Онишко, Т. Пасентко, А. Кузнєцова, Л. Федулова, І. Іртищева. У роботах даних науковців також аналізувалися окремі аспекти інноваційного розвитку країн ЄС та можливості використання зарубіжного досвіду для досягнення стратегічної мети розвитку українського суспільства. Незважаючи на що сформувався науковий апарат з теми дослідження, слід зазначити, що інноваційний розвиток є більш широким полем для досліджень, ніж це уявлялося раніше. Йдеться про розробку нової парадигми розвитку світової економіки, коли інновації буде системоутворюючим фактором її розвитку. Для обґрунтування такої парадигми необхідно провести детальний аналіз існуючого теоретичного базису дослідження інноваційного розвитку світової економіки.

Мета статті – зробити аналіз існуючого теоретичного підґрунтя щодо дослідження інноваційного розвитку світової економіки.

Результати дослідження. Становлення концепції інноваційного розвитку світової економіки пройшло кілька послідовних етапів, досить широко висвітлених у зарубіжній та вітчизняній економічній науці. На початковому етапі власне теоретично оформлений термін «інновації», визначені джерела інновацій, а фактор інновацій був доповнений в

структуру базових факторів виробництва (Р. Солоу, Й. Шумпетер). Зокрема, Й. Шумпетер вперше розмежував поняття «економічне зростання» і «економічний розвиток», уклавши що розвиток пов'язаний з появою чогось невідомого, тобто інновацій [1]. Найважливішим досягненням Й. Шумпетера, на думку автора, слід вважати визначальне значення інновацій в циклічній динаміці економічного розвитку. Його теорія пропонує досить ефективний механізм виходу з циклічної кризи на основі нового покоління базисних інновацій, що приходять на зміну традиційним виробничим технологій та форм організації виробництва. У шумпетеріанском аналізі кожен цикл Н.Д. Кондратьєва розділений їм на чотири фази (відновлення, процвітання, рецесія і депресія).

Автор дотримується думки, що сучасними дослідниками не приділяється належної уваги дослідженням Н.Д. Кондратьєва в сфері інноваційного розвитку. Проте, він вперше спробував розглянути основні тренди розвитку народного господарства, розглянувши такі кумулятивні величини, як рівень технологічного розвитку країни, населення, національний дохід та національний капітал. Саме йому вдалося довести закон їх зміни, який виражається диференціальним рівнянням з рішенням, де параметри і визначаються емпіричним шляхом.

Акцент автора на поглядах М. Кондратьєва пояснюється тим, що, згідно з його теорією, кожен цикл закінчується кризою, в результаті чого продуктивні сили переходять на більш високий рівень свого розвитку. Однією з причин великих циклів економічної кон'юнктури Н. Кондратьєв вважав необхідність оновлення основних фондів, виникнення нових галузей і технологій (тобто іншими словами - структурну перебудову економіки). Він прийшов до висновку, що найбільше пожвавлення в сфері технічних винаходів спостерігається приблизно протягом двох десятиріч перед початком підвищувальної хвилі циклу. Основне ж використання цих винаходів спостерігається в самому початку підвищувальної хвилі і перед її початком [2].

Далі представниками неокласичної школи емпірично було підтверджено вплив результатів науково-технічного прогресу (НТП) на економічне зростання. Так було доведено, що основним фактором зростання є екзогенний науково-технічний прогрес (модель Р. Солоу, що базується на неокласичній виробничій функції), а не капітал. Очевидна при цьому спірність екзогенної природи науково-технічного прогресу, оскільки, наприклад, сучасне виробництво неможливе без підготовки висококваліфікованих фахівців, що вимагає розвитку ефективної системи підготовки кадрів.

Слід зазначити, що в зарубіжній економічній науці єдиного підходу до трактування поняття «інновації» не склалося. Одні дослідники відносили до них процес наповнення ідеї або винаходу новим економічним змістом (Б. Твісс), інші - заходи, що ведуть до появи на ринку нового промислового обладнання та нових процесів (Ф. Ніксон), треті в дане поняття вкладають ряд громадських техніко-економічних процесів, які за рахунок практичного використання нових винаходів та ідей призводять до створення більш кращих за властивостями технологій та виробів, що не мають світових аналогів (Б. Санто). Тому, з урахуванням тих радикальних змін, які відбуваються в даний час в світовій економіці, необхідно використовувати розширене поняття інновацій, під якими слід розуміти результати трансформації ідей, розробок й досліджень в нове або удосконалене соціально-економічне та науково-технічне рішення, результати якого повинні бути суспільно визнані (знайти застосування в поточної та перспективній практичній діяльності).

В сучасних умовах важливе значення набувають дослідження Г. Менша, які також пов'язані з вивченням економічної динаміки [3]. На основі аналізу емпіричного матеріалу з технологічних інновацій індустріальної стадії розвитку суспільства, Г. Меншем була встановлена нерівномірність циклічності інноваційного процесу, який завершується створенням найпотужніших кластерів базисних інновацій в період депресії, тобто в період найбільшої сприйнятливості економіки до інновацій, тобто самі кластери запускають черговий значний цикл економічної кон'юнктури, а депресія стимулює пошук можливостей виживання, тоді як інноваційний процес може їх надати (так званий «критичний ефект»

депресії).

На сучасному етапі роль інновацій у розвитку світової економіки та національних економічних систем суттєво зростає, що пояснюється не тільки глобальними кризовими явищами та відповідним пошуком нових джерел підвищення конкурентоспроможності суб'єктів світового господарства. Третя науково-технічна революція (НТР) сприяє кардинальному переосмисленню ролі інновацій як чинника розвитку економічних систем, економічного зростання та нарощування конкурентних переваг господарюючих суб'єктів. Під впливом третьої НТР в останні три десятиліття були розроблені нові теорії - теорія постіндустріального та «нового індустріального суспільства» (Дж. Гелбрейт, П. Дракер, М. Кастельс), що ставлять знання в основу формування економіки. На основі зазначених вище теоретичних концепцій була розроблена концепція технологічних укладів, поняття якої введено в науковий обіг російським дослідником С.Ю. Глаз'євим, який на основі аналізу історичного досвіду економічного розвитку країн ввів у науковий обіг поняття «життєвий цикл технологічного укладу», що охоплює період близько ста років з трьома піками (вершинами) його розвитку [4]. Крім того, іншими дослідниками [5] було встановлено, що накопичення технологій і знань в рамках певного технологічного укладу носить S-подібний характер, тобто на початку його становлення значні зусилля з виробництва знань не дають значущих результатів за рахунок високого ступеня невизначеності науково-технічного розвитку. Далі, коли вдосконалюються технології та накопичуються знання, приріст результатів прискорюється, і новий технологічний уклад входить в фазу зростання. Коли потенціал ключових технологій в рамках технологічного укладу поступово вичерпується, то має місце зниження приросту результатів, з поступовим наближенням до нуля, що призводить до того що існуючий уклад витісняється наступним.

Автор дотримується даної концепції і вважає, що стосовно аналізу механізму інноваційного розвитку економіки необхідно враховувати фактор зміни укладів та здатність тієї чи іншої економічної системи до самоадаптації до умов ринку та зовнішнього середовища, що постійно змінюються. Крім того, за схемою С. Глаз'єва, якщо зіставляти технологічний уклад та довгу хвилю Н. Кондратьєва, то ембріональна фаза першого збігається з висхідною фазою другого. Коли наближається пік «кондратьєвської хвилі», то для нього характерні великі обсяги накопиченого вільного капіталу, який частково йде на венчурні інвестиції (а значить, сприяє появі нових технологій).

У зарубіжній та вітчизняній економічній літературі наводиться чимало визначень інноваційного розвитку, проте, в рамках даного дослідження ми будемо розуміти під ним закономірну тенденцію економічного розвитку, під впливом якої вона набуває нову структуру та якісний стан, що забезпечує пріоритет інноваційної діяльності.

Більшість авторів суть інноваційного розвитку економіки бачать в її трансформації до економічного зростання, яке засноване на знаннях та технологіях. І цей процес, зважаючи на вплив НТР, коли знання стають ключовою продуктивною силою, є незворотнім [6-7]. Вітчизняний вчений Н.П. Мешко в своїх дослідженнях зазначає що "інноваційний розвиток Світової економіки є наслідком реалізації стратегій економічного розвитку країн, регіонів та корпорацій, яка посилюється діяльністю наднаціональних інституцій у сфері регулювання операцій з інтелектуальними ресурсами на глобальних ринках високотехнологічної продукції" [8, С.14].

Автор також акцентує увагу на тому, що в світі відбувається поступова трансформація інноваційних моделей економічного розвитку. Інноваційні моделі традиційно типу базуються на понятті компаній і ринків, однак розвиток ринкової економіки зумовив появу складних внутрішніх ланцюгів доданої вартості, в яких дослідження та розробки здійснювалися переважно однією компанією, що пов'язано з необхідністю збереження комерційної таємниці та технологічної інформації. Компанії відмовлялися від трансакційних витрат і ризиків, які пов'язані з обміном цією інформацією, на користь зберігання знань та інформації в одній організації.

В даний час, для більш повної реалізації потенціалу нових технологій важливий перехід від ринкової концепції до підходу, основою якого є ланцюг доданої вартості. Після розробки М. Портером принципів кластерної політики сучасна економічна теорія поступово відходить від ринкової концепції, і в даний час вже загально визнано, що формування кластерів сприяє суттєвому зниженню трансакційних витрат, а також вдосконаленню міжнародного обміну знаннями. Кластери сприяють також підвищенню конкурентоспроможності, накопичення інформації, формування професійних навичок, забезпечення економічного зростання та довгострокового динамічного розвитку бізнесу.

Модифікація економічної природи інновацій визначила і еволюцію зарубіжних досліджень в даній сфері, якими займається ряд авторитетних міжнародних організацій (наприклад, Керівництво Осло [9] або ЮНКТАД) та які аналізують вплив інноваційного розвитку та інновацій на економічне зростання. Так, наприклад, Конференцією ООН з торгівлі та розвитку був розроблений індекс інноваційного потенціалу (англ. - Innovation Capability Index), під яким розуміється сукупність різних ресурсів, необхідних для ефективного інноваційного розвитку. Даний індекс, в свою чергу, включає індекс технологічної активності (англ. - Technological Activity Index) та індекс людського капіталу (Human Capital Index). У першому враховуються такі компоненти, як чисельність науково-дослідного персоналу, видані патенти та наукові публікації з розрахунку на один мільйон жителів країни; у другому - рівень грамотності, рівень охоплення населення середньою і вищою освітою [10].

Також проблеми інноваційного розвитку досліджується і Всесвітнім економічним форумом (ВЕФ), експертами якого затверджується вплив інноваційного розвитку на конкурентоспроможність країни на конкретному світовому ринку, і це обґрунтовується тим, що зростання конкурентоспроможності неможливе без внутрішнього попиту. В економічній науці також є ряд досліджень, які підтверджують гіпотезу про тісний кореляційний зв'язок між соціально-економічним та інноваційним розвитком. Зокрема, для цього проводиться статистичний аналіз парних порядкових змінних для виявлення кореляційного зв'язку між показниками доходу на душу населення, розрахованого за паритетом купівельної спроможності (ПКС) та індексом інноваційної спроможності ВЕФ. Даний кореляційний зв'язок є високим (шкала Чеддока). Звісно ж важливим, що в індексі науково-технічного потенціалу ВЕФ (technology index) крім традиційних показників інноваційного розвитку (наприклад, витрати на дослідження і розробки) відображено вплив іноземних інвестицій на інвестиційну діяльність місцевих фірм [11].

Міжнародною бізнес-школою INSEAD і Всесвітньою організацією інтелектуальної власності розроблено також Глобальний індекс інноваційного потенціалу (англ. - Global Innovation Index), що розраховується як зважена сума оцінок за двома групами показників: 1) умови і ресурси для інноваційного розвитку (англ. - Innovation Input), що включають людський капітал, інститути, дослідження, інфраструктуру, розвиток внутрішнього ринку та підприємництва; 2) результати інноваційної діяльності (англ. - Innovation Output) у вигляді розвитку технологій і формування економіки знань [12].

Важливу роль в сучасних дослідженнях НІС та міжнародного досвіду інноваційного розвитку зіграли роботи, що описують взаємозв'язку між економічною інтеграцією країн і динамікою розвитку інновацій. Так, наприклад, Д. Броу і М. Рутон була побудована модель, яка доводить, що економічна інтеграція, що супроводжується політичним співробітництвом країн, сприяє інтенсифікації інноваційної діяльності, оскільки компанії відчувають мене жорстку конкуренцію [13]. Інші роботи підтверджують, що зниження конкуренції стимулює компанії до здійснення інвестицій в продуктивні інновації та збільшує попит на висококваліфіковану робочу силу [14]. Дослідження ОЕСР, зокрема, встановили, що одним з підсумків економічної інтеграції в ЄС стало виникнення нових форм фінансового співробітництва, що стимулює розвиток інноваційної сфери [15]. Автор згоден з підходом, який підкреслює значення транскордонних технологічних ланцюгів для

господарського зближення країн в інтеграційному об'єднанні. Однак вважає, що і для економічного зростання інтеграційного об'єднання, заснованого на інноваціях, і для більшої економічної конвергенції країн-членів, необхідний високий рівень інституціоналізації інноваційних процесів в об'єднанні, наявність ефективної інфраструктури інновацій, а також розвинені ринкові механізми інноваційної кооперації держави та бізнесу.

В цілому, автор виділяє дві великі групи факторів, що детермінують нерівномірність інноваційного розвитку: фактори інноваційного характеру (рівень фінансування інноваційної діяльності в країні, особливо НІС, нормативно-правова база регулювання інновацій); чинники загальноекономічного впливу (рівень освіти в країні, рівень і динаміка валового внутрішнього продукту (ВВП) на душу населення). Можливість подолання нерівномірності інноваційного розвитку країни з'являється в результаті впливу процесу глобалізації світової економіки, коли розширюються межі руху факторів виробництва, а також інноваційної діяльності, збільшується відкритість НІС, за рахунок чого стає можливим використовувати ресурси світової економіки в цілому, зменшувати витрати високотехнологічної продукції та підвищувати конкурентоспроможність НІС.

Висновки: В результаті системного обґрунтування, узагальнення і аналізу теоретичних аспектів інноваційного розвитку світової економіки можна зробити наступні висновки: по-перше, на сучасному етапі відбувається переосмислення ролі інновацій як джерела соціально-економічного розвитку суб'єктів світового господарства; інновації стають не тільки джерелом економічного зростання та підвищення добробуту окремих громадян, але також сприяють вирішенню глобальних проблем сучасної світової економіки; по-друге, побудова методології дослідження інноваційного розвитку економіки (і це принципово важливо в контексті структурування наступних досліджень) має базуватися на врахуванні двох складових: промислової політики (оскільки велика частина інновацій в рамках цієї технологічного укладу генерується в сфері матеріального виробництва) і зовнішньоекономічної складової (з огляду на те, що зовнішні джерела конкурентоспроможності можуть використовуватися країнами через відсутність внутрішніх конкурентних переваг у розвитку НІС). Саме розгляду існуючого досвіду в світовій економіці щодо інноваційного розвитку та виокремлення загальних особливостей буде присвячено наступні дослідження автора у цій сфері.

Список використаних джерел:

1. Шумпетер Й. Теория экономического развития / пер. с англ. В.С. Автономова. – М.: Директмедиа Паблицинг, 2008.
2. Кондратьев Н.Д. Проблемы экономической динамики. М.: Экономика, 1989. – С.202.
3. Mensch G. Stalemate in Technology. – Cambridge, MA: Ballinger Publishing Company, 1979.
4. Глазьев С.Ю. Развитие российской экономики в условиях глобальных технологических сдвигов. – М.: Нац. Инст-т развития. 2007.
5. Сытник А.А. Организационно-экономические аспекты развития технологического уклада в формирующейся рыночной экономике (на примере РФ): Автореф. дисс. ... канд. экон. наук: 08.00.05. – Саратов, 2011. – С. 15.
6. Антохов А.А. Інноваційний розвиток економіки України через призму зарубіжного досвіду / А.А. Антохов // Науковий вісник МНУ ім. В.О. Сухомлинського: зб. наук. праць. – 2015. – № 2 (5). – С. 7.
7. Аналітична доповідь центру Разумкова. Інноваційний розвиток в Україні: наявний потенціал і ключові проблеми його реалізації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.uceps.org/additional/analytical_report_NSD55_ukr.pdf.
8. Мешко, Н. П. Стратегія інноваційного розвитку країн світової економіки в умовах глобалізації [Текст]: автореферат... д-ра екон. наук, спец.: 08.00.02 - світ. госп-во і

міжнарод. екон. відносини / Мешко Н. П. – Донецьк : Донецький нац. ун-т, 2009. – 39 с.

9. Oslo manual – Guidelines for Collecting and Interpreting Innovation Data, 3-rd edition. – OECD, Eurostat, 2006. 30
10. World Investment Report 2005. Transnational Corporations and the Internationalization of R&D. – UN, UNCTAD, 2005. – P. 113.
11. The Global Competitiveness Report 2014-2015 / ed. K. Schwab. – WEF, 2014. – P. 543.
12. The Global Innovation Index: Stronger Innovation Linkages for Global Growth // World Intellectual Property Organization; INSEAD [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.wipo.int/freepublications/en/economics/gii_2015.pdf.
13. Brou D., Ruta M. Economic integration, political integration or both? // Journal of the European Economic Association. – 2011. – Vol. 9(6). P. 1143–1167.
14. Braun S. Economic Integration, Process and Product Innovation, and Relative Skill Demand // Review of International Economics. – 2008. – Vol. 16(5). – P. 864-873.
15. Financial integration, innovation and the monetary policy transmission mechanism // OECD Economic Surveys: Euro Area, 2009.

References (BSI)

1. Shumpeter J. (2008) Theory of Economic Development [Теорія економічного розвитку] per. s angl. V.S. Avtonomova. M.: Direktmedia Publishing, 2008.
2. Kondrat'ev N.D. (1989) The problems of economic dynamics [Проблеми економічної динаміки]. M.: Jekonomika, p.202.
3. Mensch G. (1979) Stalemate in Technology. Cambridge, MA: Ballinger Publishing Company.
4. Glaz'ev S. Ju. (2007) The development of the Russian economy in the context of global technological shifts. [Razvitie rossijskoj jekonomiki v uslovijah global'nyh tehnologicheskikh sdvigov]. M.: Nac. Inst-t razvitija.
5. Sytnik A.A. (2011) Organizational-economic aspects of the technological structure in the emerging market economies (on example of the Russian Federation) [Organizacionno-jekonomicheskie aspekty razvitija tehnologicheskogo uklada v formirujushhejsja rynochnoj jekonomike (na primere RF)] Avtoref. diss. ... kand. jekon. nauk: 08.00.05. Saratov, p. 15.
6. Antohov A.A. (2015) Innovative development of economy of Ukraine in the light of international experience [Innovacijnij rozvitok ekonomiki Ukraïni cherez prizmu zarubizhnogo dosvidu Naukovij visnik MNU im. V.O. Suhomlins'kogo: zb. nauk. prac']. No 2 (5). p. 7.
7. Razumkov Centre analytical report. Innovative development in Ukraine: the existing potential and key issues for its implementation [Analitichna dopovid' centru Razumkova. Innovacijnij rozvitok v Ukraïni: najavnij potencial i ključovi problemi jogo realizacij]. Available at: http://www.uceps.org/additional/analytical_report_NS55_ukr.pdf.
8. Meshko, N. P. (2009) The strategy of innovative development of the world economy in the context of globalization [Strategija innovacijnogo rozvitku kraïn svitovoï ekonomiki v umovah globalizacij] [Tekst]: avtoreferat... d-ra ekon. nauk, spec.: 08.00.02 - svit. gosp-vo i mizhnarod. ekon. Vidnosini. Donec'k : Donec'kij nac. un-t, 39 p.
9. Oslo manual – Guidelines for Collecting and Interpreting Innovation Data, 3-rd edition. – OECD, Eurostat, 2006. 30 p.
10. World Investment Report 2005. Transnational Corporations and the Internationalization of R&D. – UN, UNCTAD, 2005. – P. 113.
11. The Global Competitiveness Report 2014-2015 / ed. K. Schwab. – WEF, 2014. – P. 543.
12. The Global Innovation Index: Stronger Innovation Linkages for Global Growth // World Intellectual Property Organization; INSEAD. Available at: http://www.wipo.int/freepublications/en/economics/gii_2015.pdf.
13. Brou D., Ruta M. (2011) Economic integration, political integration or both? Journal of the European Economic Association. Vol. 9(6). P. 1143–1167.

14. Braun S. (2008) Economic Integration, Process and Product Innovation, and Relative Skill Demand. Review of International Economics. Vol. 16(5). P. 864-873.

15. Financial integration, innovation and the monetary policy transmission mechanism (2009). OECD Economic Surveys: Euro Area.

Keywords: innovation; innovative development of the world economy, the national economy, technological way, clusters.

Ключові слова: інновації; інноваційний розвиток, світова економіка, національні економіки, технологічний уклад, кластери.

Ключевые слова: инновации; инновационное развитие, мировая экономика, национальные экономики, технологический уклад, кластеры.

рецензент: Орловська Ю.В. д. е. н, професор, ДВНЗ “ПДАБА”